

השנה בני חורין...

קרבת פסח תשס"ז

בס"ד ניסן, תשס"ז

ירושלים, עיה"ק והמקדש

דבר הסנהדרין לקראת הקרבת קרבן פסח

קרבת פסח הוא קרבן ציבור, קרבן משפחה וחבורה וקרבת יחיד; הוא מצוות העבודה הראשונה המתאפשרת והדרושה במצבו של עם ישראל כיום, אולי יותר מבכל הדורות, כאשר כל אומות העולם ורבים מעמי הארץ שואפים להאביד את עם ישראל, ארצו, מדינתו ועירו. חידוש קרבן פסח הוא ביטוי של חזרה לחירות בחסדו של מקום.

משכו וקחו לכם צאן פונה משה אל זקני ישראל, אלו הסנהדרין, כי בכל אלוהי מצרים אעשה שפטים. זאת עשו החל מן העשור לחודש, קבל עולם ובגלוי, אל מורד! זהו חוק הדורות.

ארבעים שנה אקוט בדור, ארבעים שנה מאז החזיקו צבאות ישראל בהר בית השם, ומאז ישראל עומדים כנכלמים למרגלות ההר הפתוח, למרגלות הכותל; גם דור תועי המדבר עמד מול נחל זרד ולא יכול היה לחצות את הנחל שעומקו כזרת. אבל משחלפו שנות הזעף. מקץ ארבעים שנה, נכנסו בני ישראל לארצם, ארץ מורשה, כדי להגיע אל המקום אשר יבחר ה' ובראשית חנייתם הראשונה עשו את הפסח בגלגל.

אין לנו מצוה כקרבת פסח שהיא מצוות ראשית עם הכניסה לארץ. עבודה שפותחת את כל העבודות ואין לך אי-קיום מצוה כקרבת פסח שעונשה כרת, החוסמת כל סיכוי להיגאל ומגרשת את בית ישראל מבית תענוגיו, כמו התחמקות מקיום דרישת ציון כחזונו של הרב צבי הירש קלישר, דרישת המקדש בפועל. הקרבת קרבן פסח הוא ראשית היציאה לחירות ושחרור התודעה הלאומית מעול גלות. באמצעות חידוש תחילת סדר העבודה ניתן לראות מקרוב וממש את חיוניות הבנין השלם.

ההלכות וההוראות שלפניך הן פרי דיונים בבית הדין של הסנהדרין, שנתגבשו לניסוח המובא לפניך. נחיצות העלאת נושא קרבן פסח השנה תשס"ז, הלכה למעשה, החלה בהחלטת הסנהדרין לרכוש עדר בני-צאן כשרים להקרבה, תוך העלאת מכלול שאלות הלכתיות הקשורות בזמן הזה ובדיקה והכנה בפועל של כל הפרטים, כפי שנידונו בחיבור ועוד רבים מהם. הסנהדרין קוראת להשתתפות כלל ישראל בעדר המיועד לקרבן פסח ולהערכות בפועל, אם ההקרבה תתאפשר, כמו לינה בירושלים, ובעיקר לימוד עניני הטהרה. על כל הנדון הסכים בית הדין של עשרים ושלושה שחבריו השתתפו במהלך הדיונים ההלכתיים והרעיוניים.

חידוש מהותי נוסף הוא בציון מצוות והגדת לבנך המתמקדת במשמעותו של קרבן פסח וחובת הקרבתו בזמן הזה. זאת כתשובה לבנים השואלים "מה העבודה הזאת לכם?". התשובות שניתנו עד עתה ברובן לא היו ממוקדות בענין העבודה, עבודת המקדש, המתחילה בקרבן פסח. יש לעשות ולזכור כהלל הזקן שהיה כורך מצות ומרורים יחד עם בשר הזבח. "על מצות ומרורים יאכלוהו". קרבן פסח, זו ראשית העבודה, שעליה כל העולם עומד. היציאה לחירות של בני ישראל ושל העולם כולו ראשיתה ועיקרה בקרבן פסח.

שמות פרק יב

ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן
למשפחותיכם ושחטו הפסח :

(כב) ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל
המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש
מפתח ביתו עד בקר :

(כג) ועבר ה' לנגף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי
המזוזות ופסח ה' על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף:
(כד) ושמרתם את הדבר הזה לחק לך ולבניך עד עולם :

(כה) והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן ה' לכם כאשר דבר ושמרתם
את העבדה הזאת :

(כו) והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם :

(כז) ואמרתם זבח פסח הוא לידוד אשר פסח על בתי בני ישראל

במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו:

(כח) וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו: ס

קרבת פסח תשס"ז

שאלה: אנו תושבי ארץ ישראל היושבים בה עשרות בשנים, נפשנו
בשאלתנו: זה ארבעים שנה שעם ישראל שב למקום המקדש בחסדי ה'
הגדולים, ואנו שואלים: 'למה נגרע לבלתי הקריב קרבן ה' במועדו?' במה
זכו דורות הראשונים שקיימו מצות ה' ככתוב בתורת משה, ובמה נשתנה
דורנו? האם בטלה, חלילה, מצות הקרבת קרבן פסח מן העולם?!

החלטת בית הדין

שאלתכם נדונה בבית הדין ולהלן מסקנות הדיון בקצרה: אכן צדקו
דבריכם! מצות הקרבת קרבן פסח היא מצוה לדורות, והיא אחת משתי
מצוות עשה החמורות בתורה – מילה ופסח – שהחדל מלעשותן חייב

כרת. זאת, כלשון הרמב"ם בספר המצוות (עשה נה): 'ציוונו לשחוט שה הפסח ביום ארבעה עשר מניסן... ומי שעבר על צווי זה ולא הקריבו בזמנו במזיד חייב כרת, בין איש בין אשה... ולשון התורה בחיוב הכרת: והאיש אשר הוא טהור ובדרך לא היה וחדל לעשות הפסח - ונכרתה הנפש ההיא מעמיה'.

ה הלכה מחייבת הקרבת קרבן פסח כיום. הלכה רווחת היא שטומאה דחוייה בציבור. והילך לשון רבנו הגדול הרמב"ם ז"ל: רבים שהיו טמאי מת בפסח ראשון – אם היו מיעוט הקהל, הרי אלו נדחין לפסח שני כשאר הטמאים. אבל אם היו רוב הקהל טמאי מת, או שהיו הכוהנים או כלי השרת טמאים טומאת מת – אינם נדחין, אלא יקריבו כולם הפסח בטומאה, הטמאים עם הטהורים, שנאמר: וַיְהִי אֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָיוּ טְמָאִים לְנֶפֶשׁ אָדָם (במדבר ט, ו) – יחידים נדחים, ואין הציבור נדחה. ודבר זה בטומאת המת בלבד, כמו שביארנו בביאת המקדש (הלכות קרבן פסח ז, א). וכן הלכה היא ש"מקריבין אף על פי שאין בית", כלומר אף כשאין בית המקדש קיים (סוף מסכת עדיות; הלכות בית הבחירה ו, יג-יד; בוילנא יד-טו).

וכן השיב רבן של ישראל החתם סופר זצ"ל בתשובה הלכה למעשה (לחותנו הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל ששאלו אם אפשר להקריב קרבן פסח כיום – יו"ד סי' רלו): אין מונע, ואדרבה חייבים אנו במצות הפסח וצריכים להשתדל עבודה אצל השלטונות. וכן כתב הגאון יעב"ץ זצ"ל (שאלת יעב"ץ ח"א סי' פט). ושניהם סמכו על דברי בעל כפתור ופרח, מרבותינו הראשונים ז"ל, שכתב כן (פרק ו) בשם רבנו יחיאל מפריס ז"ל, מגדולי בעלי התוספות. כבר היו דברים מעולם שעם ישראל הקריב קרבן פסח בטומאה וכפי שאירע בימי חזקיה והרי הדבר מפורש בכתובים, שנאמר שם: כי מרבית העם רבת מאפרים ומנשה ויששכר וזבולון לא הטהרו... כי הכהנים לא

התקדשו למדי. ונאמר: וישמע ה' אל יחזקיהו וירפא את העם-שנרצה קרבנם!"

לפיכך הננו להציע דברים שיכולים לעורר רצון שמים לסייע להביא לידי קיום המצווה בדורנו ובעזרת ה' עוד השנה.

לכן הוקמה מנהלת הכנה לקרבן פסח מטעם הסנהדרין. וכעין שכתב החפץ חיים מאמר תורה אור פרק י' שכשאנו מוכנים ימהר הקב"ה לעשות מצידו ולכן המנהלת רכשה כבשים עבור כלל ישראל, הכבשים הם זכרים בתוך שנתם ונבדקו ממום.

המנהלת תערוך בדיקה של כלי השרת ובגדי הכהונה שהוכנו על ידי מכון המקדש ותמנה כוהנים הראויים לעבודה.

המנהלת תצרף מפות המסמנות היכן מקום המזבח וכן מפות של העיר המקודשת.

כל אלו יובאו לפני גדולי הפוסקים של דורנו שייפסקו בכל השאלות ההלכתיות הקשורות לקיום המצווה ובמקביל המנהלת תפנה אל השלטונות לקבל הסכמתם להקרבת קרבן פסח.

הציבור מתבקש להכין עצמו להקרבת הקרבן על ידי לימוד ההלכות; מי ראוי להקריב, וכיצד להיטהר מטומאה היוצאת מגוף האדם ולכן מי שחייב קרבן כפרה כדי להיטהר אינו יכול הצטרף, ביניהם נשים שילדו או שהפילו כיון שאין בימינו קרבן יולדת.

ילמד כל אדם מישראל כיצד לצלות את הכבש.

כמו כן ישלחו כסף למנהלת הסנהדרין ויגידו בפה מלא שזה כסף לשם כבשים ולא לשם קרבן כדי שלא יתקדשו המעות.

הסכום המבוקש להשתתפות הוא בסך של שבעה שקלים לנפש שהוא כשעור כזית הראוי להמנות על הפסח, כדי שאם תתאפשר הקרבת הקרבן בפועל המנהלה תקדיש את הכבשים ותמנה את המשתתפים על הכבשים ואם חלילה לא יתאפשר להקריב השנה, הכסף ייתרם לנוקקים שבקרב קו העימות ובקרב מגורשי גוש קטיף וצפון השומרון.

פרטים והרשמה לקרבן פסח: WWW.KORBANPESACH.ORG

בגדי הכהונה כפי שנעשו ב'מכון המקדש'

מעיל התכלת

המעיל עשוי צמר צבוע תכלת. כל חוט שזור משנים עשר חוטים. בשולי המעיל תלויים שבעים ושניים פעמוני זהב, וביניהם רימונים עשויים צמר צבוע בתכלת, תולעת שני וארגמן.

ה'אפוד' לפי שיטת הרמב"ם, ורוב הראשונים.

**כתונת תשבץ עשויה
פשתן 'שש משזר'.**

**כלי מקדש הנצרכים להקרבת קרבן הפסח, כפי שנעשו
ב'מכון המקדש'**

מזרק לקבלת דם קרבן

**כיור הנחושת משמש לקידוש
ידי ורגלי הכהנים לפני עבודתם.**

מיקום המזבח בעזרה

במשנה במסכת מדות אנו מוצאים שהעזרה, ששטחה 187X135 אמות, גבוהה שתים עשרה מעלות מהר הבית, כלומר שש אמות. העזרה גבוהה חמש עשרה מעלות מעזרת הנשים, כלומר שבע אמות וחצי.

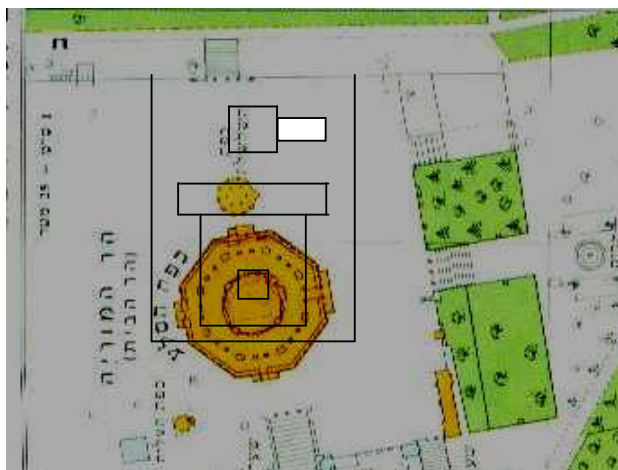
הרמה הקיימת היום בהר הבית, אכן גבוהה מהר הבית כשש אמות (זה משתנה ממוקום למוקום, כי גבה רחבת ההר אינו אחיד), ובמזרח ההפרש אכן קצת יותר גבוה.

שטח הרמה הרבה יותר גדול ממאה שמונים ושבע על מאה שלשים וחמש. הכותל המזרחי של הרמה מכוון בדיוק לרוחות השמים, מדרום לצפון. לכן יש מקום להניח שהוא מקורי. אם נניח שהסלע שבכפה הוא אבן השתיה, הרי שהמרחק בינו לבין הכותל המזרחי של הרמה, תואם את המרחק שבין שער נקנור לקה"ק ע"פ מסכת מידות.

במשנה כתוב שבית המקדש גבוה שתים עשרה מעלות מרצפת העזרה, ועומד על אטם שש אמות. כלומר: רצפת המקדש גבוהה שש אמות מרצפת העזרה. רצפת המקדש היא הרצפה הגבוהה ביותר בהר, ואבן השתיה בולטת מהרצפה ג אצבעות. הסלע הקיים היום בתוך הכפה, הוא סלע טבעי של ההר, והוא הפסגה הטבעית של ההר. והוא אכן גבוה כ-3 מטר מעל רצפת הרמה הקיימת היום. לכן יש להניח שהוא אבן השתיה.

אם נניח שאמה היא חצי מטר, מוקום העזרה כך הוא:

בשרטוט מסומנים מקום המזבח, הכבש, אולם, ההיכל, ותוך קה"ק. המשבצת הלבנה המציינת את כבש המזבח נמצאת במצב זה במרחק של כעשרים מטר דרומית לכיפת הסלע.

מהתרשים עולה ששער ניקנור נמצא קצת מדרום למדרגות הקיימות היום, פתח האולם נמצא מדרום מזרח לכפת השלשלת (כלומר: כפת השלשלת נמצאת כמעט כולה בתוך האולם), פתח ההיכל נמצא בקצה המערבי של כפת השלשלת. המזבח נמצא ממזרח לכפת השלשלת. לפי התרשים, אפשר לעלות לרמה מדרום, ממערב, ובעקר מצפון. במערב אפשר להכנס אל תוך המבנה המתומן. באחת העליות להר הבית, הראה לי אחד האנשים, שעל הרמה אפשר להבחין בבירור בקו של קפל קרקע שהולך ממזרח למערב, מצפון לכפת הסלע. אפשר שהוא חומת העזרה. כמובן שלא עליתי לרמה לבדוק, ואינני יכול לומר מה המרחק המדויק בינו לבין הסלע. הנתונים אינם משתנים בהרבה גם אם נקח, לדוגמא, אמה של 56 ס"מ:

המזבח נמצא חמישה עשר מטר מזרחית דרומית לכפת הסלע

כעת פתח האולם נמצא באמצע כפת השלשלת, ולא במזרחה. פתח ההיכל נמצא בפתח המזרחי של כפת הסלע (המבנה המתומן). מקום המזבח נמצא בשטח הפנוי שממזרח לכפת השלשלת, וחצי מכפת השלשלת בין האולם והמזבח.

קרבת פסח בזמן הזה

להלן 'מתווה הלכתי' מעשי לאפשרות של הקרבת קרבן פסח בזמן הזה. מסמך הלכתי זה מתייחס למציאות שאיננה רגילה, בה השהות להקריב את הפסח, וכל ההכנות הנלוות לכך קצרה ביותר, זאת, מאחר וממשלת ישראל אינה מאפשרת את חידוש העבודה בהר הבית, כפי שנצטוינו בתורה. ה'סנהדרין' מתכוונים לבקש מממשלת ישראל, רשות לשהות זמן קצר ביום י"ד בניסן תשס"ז על הר הבית, ובזמן זה להקריב קרבן פסח. לפיכך, המסמך ההלכתי שלהלן מתאר את 'המינימום ההלכתי' הנדרש כדי לקיים את מצוות הפסח, בזמן קצר שכזה, ולאור נסיבות מיוחדות אלו.

הנושאים הנידונים להלכה בחוברת זו רבים ומגוונים, ואין מטרתנו למצות את הדיון בכל נושא ונושא כפי המתבקש. אולם, פטור בלא כלום אי אפשר, ועל כן, נקודות רבות מוזכרות להלן, אלא, שנושאים שנידונו כבר על ידי גדולי ישראל נכתבו בקיצור נמרץ, ואילו בנקודות הלכתיות שלא נידונו או לא לובנו מספיק הרחבנו מעט יותר, אך גם זאת, כאמור, לא באופן ממצה כפי המתבקש.

מתווה הלכתי מעשי להקרבת קרבן פסח בזמן הזה

מזבח העולה, הכנתו, ומקומו:

א. בניית מזבח:

א. כידוע, 'מקריבין אע"פ שאין בית', ואין היעדרו של היכל, מעכב הקרבת קרבנות (עדויות ח, ו; זבחים סב, א, ועוד¹).

ב. על מנת להקריב את קרבן הפסח, יש לבנות מזבח עולה. אמנם, הקטרת קרבן אפשרית גם ללא מזבח, וניתן להקטיר קרבנות במקום המזבח (רדב"ז, מעשה הקרבנות יט, טו; תמידין ומוספין ג, ב²), אך זריקת דם קרבן הפסח מצריכה מזבח, שכן עליה להיעשות על המזבח וכנגד היסוד (זבחים נט, א. מודה ר' יהודה בדמים). כמו כן, אכילת קדשי קדשים, קדשים קלים, ומנחות אפשרית רק בהיות מזבח על מכונו, שלם ולא חסר (זבחים ס, א; רמב"ם פסולי המוקדשין ג, כה).

ג. למזבח העולה אין מידה אחת קבועה, אשר חובה לבנותו על פיה לכתחילה, וגודלו צריך להיות בין חמש לשישים אמה אורך ורוחב, דבר שנשאר להחלטתם ובחירתם של חכמים הקובעים זאת לפי הצרכים והנסיבות³. גובהו המינימלי של המזבח הוא שלוש אמות.

¹ כך אכן היה לפני בניית הבית הראשון, כאשר דוד המלך בונה את המזבח במקומו - בגורן ארוונה היבוס, מכריז על המקום כמקום העבודה הקבוע, ומקריב עליו קרבנות. גם עולי בבל, בבואם לחדש את העבודה לאחר עלותם לארץ, מקריבים קרבנות על המזבח עשרים ושתיים שנה כשהיכל ה' עדיין לא נבנה (עזרא ג').

² כן פוסק להלכה גם המקדש דוד (ה, ו). אמנם תוסי' חולקים וסוברים שהקטרת קרבנות יכולה להיעשות רק כשיש מזבח, אך לגבי הקטרה בלבד, ניתן לסמוך על המקילים, בשעת הדחק. זריקת דם ואכילת קדשים צריכה מזבח, ובוה אי אפשר להקל.

³ הגמ' (זבחים סא, ב- סב, א) שואלת, מדוע עולי בבל שינו את מידות המזבח מכפי שהיה בבית ראשון? רב יוסף (בתירוצו השני) מתרץ שעולי בבל דרשו את הפסוק (דה"י א' כב, א) "ויאמר דוד זהו בית ה' האלוקים וזה מזבח לעולה לישראל", שכמו שגודלו של הבית הוא שישים אמה, כך גודלו של המזבח שישים אמה.

רש"י (ד"ה אלא אמר רב יוסף) ותוסי' (ד"ה מידת אורכו) מסבירים, שהשוואת המזבח לבית באה ללמד, שאפשר לבנות מזבח (אם רוצים) עד שישים אמה, אך אין חיוב לבנות מזבח בגודל זה. עולי בבל בנו מזבח בגודל שלושים ושתיים אמה, כיוון שלא היו צריכים מזבח גדול יותר, אך במידה והיו רוצים היו יכולים להגדילו עד שישים אמה.

מדבריהם משתמע, שלמזבח אין גודל קבוע, ומותר לכתחילה לקבוע את גודלו - מחמש אמה עד שישים אמה.

ד. המזבח במקדש הינו חלק מהבניין, לפיכך יש לחברו לקרקע. ברם, אין חובה לבנות את המזבח כולו דווקא בהר הבית וניתן לבנותו לפני י"ד בניסן מחוץ להר הבית, וביום י"ד להכניסו שלם, כשמה שנוטר הוא לחבר את קרקעיתו במלט לרצפת העזרה.

כיוון שבמקרה הניצב בפנינו, הכנת המזבח יכולה להיעשות לפני י"ד בניסן מחוץ לתחומי הר הבית, ראוי לבנות מזבח שגובהו עשר אמה, כך שיהיו לו: יסוד, כרכוב (סובב), ומקום מערכה, וכדעת ר' יוסי, והרמב"ם (בית הבחירה ב, ה).

ביום י"ד בניסן ניתן להעביר מזבח שכזה על כלי מיכני לתוך הר הבית, כאשר המזבח מצופה בקרטון המונע נגיעת ברזל בו, עד הנחתו במקומו. לפני הנחתו יש לצפות את קרקע העזרה במלט, ולהניח את המזבח על גביה. בכך המזבח יחובר לקרקע, כדין. פעולה זו תארך מספר דקות בלבד, ולאחריה ניתן להתחיל מיד בעבודת הקרבנות.

ה. את המזבח צריך להכין מאבנים שלימות וחלקות, כלומר אבנים שלא נפגמו בידי אדם או גורם אחר. אבנים שמטבעם הינם פגומות - כשרות (רמב"ם, בית הבחירה א, יד⁴). לפיכך, יש לקחת את האבנים מבטן האדמה או מתחת למי נחל זורמים.

שיטת הרמב"ם נידונה בהרחבה באחרונים, ויש הסוברים שלדעתו יש לבנות מזבח דווקא בגודל שלושים ושתים אמה, כגון הר המוריה (ב, ה), זבח תודה (זבחים סב, ב ד"ה אף מזבח), אבן-האזל (ביה"ב ב, ג), שו"ת ציץ אליעזר (חיי"ב סימן מז), ושו"ת שרידי אש (חיי"א סימן קע). לעומת זאת, יש מהאחרונים (חק נתן, זבחים סב, א; הר הקדש, מנחת חינוך מצוה צה', עיר הקודש והמקדש ח"ה) המסבירים ברמב"ם, שאפילו לדעתו, למזבח אין מידה קבועה, ומראש ניתן לקבוע את מידתו בין אמה לשישים אמה. לפיכך, נדמה, שלהלכה יש לפסוק כרוב הראשונים והאחרונים בדעת הרמב"ם האומרים שאין למזבח מידה קבועה, וניתן לבנותו בין חמש לשישים אמה.

⁴ לשונו של הרמב"ם היא: "כל אבן שנפגמה כדי שתחגור בה הציפורן... ", ומכאן, שאסור לקחת אבן שנפגמה באופן מלאכותי. אך, אבן שבטבע בריאתה פגומה ולא חלקה כשרה. אמנם יש החולקים על כך, ומפרשים שלדעת הרמב"ם יש צורך לקחת אבנים חלקות, אך לעני"ד ניתן לסמוך על המקילים, ודאי בשעת הדחק, וכשלונו של הרמב"ם מורה כן.

ו. אופן הכנת המזבח מתואר בגמרא (זבחים נג, א): מכינים דפוס מעץ בצורת המזבח, וממלאים אותו באבנים, וביניהם מלט אשר מחבר את האבנים זה לזה.

ב. מקום המזבח:

א. בעניין מקום המזבח, ישנה טעות נפוצה אצל רבים, בחושבם שמקום המזבח הינו מקום בגודל שלושים ושתיים על שלושים ושתיים אמה, ושיש לבנות את המזבח בדיוק באותו מקום, בו היה המזבח בבית שני. טעות זו נוצרה עקב דברי הרמב"ם (בית הבחירה ב, א): "מקום המזבח מכוון ביותר, ואין משנים אותו ממקומו לעולם".

למעשה, אומרת הגמרא (זבחים סב, א), שדוד המלך קידש למקום המזבח שישים אמה, כך שמקומו המכוון של המזבח הוא אותם שישים אמה. זו אכן כוונת הרמב"ם, המנמק מדוע מקומו של המזבח מכוון ביותר: "מקום המזבח מכוון ביותר, ואין משנים אותו ממקומו לעולם, שנאמר: **'ויאמר דוד זהו בית ה' האלוקים וזה מזבח לעולה לישראל'**, כשפסוק זה הוא הפסוק המלמד, שדוד המלך קידש שישים אמה למקום המזבח.

ב. כידוע, מסורת ביד גדולי ישראל (רדב"ז, רע"ב, חת"ס, משנ"ב ועוד) שהאבן שתחת כיפת הסלע הוא סלע היסוד עליה היה מונח קודש הקודשים. בעזרת מידע זה ניתן לשער באופן כללי היכן אותם שישים אמה עליהם ניתן לבנות מזבח. יש להעיר, שכיוון שגודלו של המזבח המוצע קטן בהרבה ביחס למקום שמותר להניחו, האפשרות לטעות, ולמקם את המזבח מחוץ לשטח המקודש לו - כמעט ואינה קיימת.

למעשה יש למקם את המזבח מזרחית לכיפת הסלע, היכן שרוצים בתוך ריבוע של שישים על שישים אמה. את ריבוע השישים אמה צריך להתחיל למדוד כ 10 מטר מהקיר המזרחי של כיפת הסלע. גם שחיטת קרבן הפסח צריכה להיעשות סמוך למזבח, כדי שהשחיטה תהיה בודאות בתוך גבולות העזרה, ולא מחוצה לה.

ג. ברם, כל הנ"ל הוא רק לכתחילה, אך בדיעבד כל רצפת העזרה מקודשת למזבח, וניתן לבנות את המזבח בכל מקום בעזרה. כך נהג שלמה המלך ביום חנוכת המקדש, בהקטירו קרבנות, לדעת ר' יהודה, בכל שטח העזרה (זבחים נט, א). אמנם לדעת ר' יוסי (שם) רצפת העזרה לא התקדשה, שכן לדעתו, שלמה לא הקטיר קרבנות על הרצפה, אלא, הוא בנה מזבח גדול עליו הקטיר קרבנות, אך רס"ג (ויקרא ט, כד), תוסי' (חגיגה כז, א ד"ה מזבח אדמה) וריה"ל (ספר הכוזרי מאמר ג, לט) נוקטים בפשטות כדעת ר' יהודה, וכדלעיל.

למעשה, ר' עקיבא יוסף שלזינגר (משנתו של ר' עקיבא י"ח) כותב, שכל רצפת העזרה כשרה להקטרת קרבנות, ועל כן, ניתן לבנות את המזבח בכל מקום בעזרה (וכן כתב גם המקדש דוד, לעיל).

ג. חנוכת המזבח

א. מזבח חדש שעדיין לא קרב עליו כלום אינו קדוש. המזבח מתקדש בעת שמקריבין עליו קרבן. המאורע בו מקטירים קרבן על המזבח בפעם הראשונה, נקרא 'חנוכת המזבח'. 'חנוכת המזבח' יכולה להיעשות רק בתמיד של שחר (מנחות פ"ד משנה ד; רמב"ם, תמידין ומוספין א, יב). לפיכך, לפני הקרבת התמיד יש לחנוך בבקר יום י"ד בניסן את מזבח העולה. חנוכה זו כוללת הקרבת קרבן תמיד. גם קרבן הפסח צריך להיעשות רק לאחר הקרבת תמיד של בין הערביים. את התמיד של שחר ניתן לעשות עד השעה הרביעית, ולא מאוחר מכך. את התמיד של בין הערביים, ניתן לעשות בשעת הדחק בתחילת השעה השישית, ואין הכרח גמור לחכות עד שש ומחצה. לפיכך, הזמן הכולל הנצרך לשם הקרבת שני התמידים, וקרבן הפסח, אינו פחות משלוש שעות.

הכהנים, ועבודת הפסח:

א. שחיטת הפסח

יש מהראשונים (תוס' ⁵) שכתב, שאת הפסח צריך לשחוט מול פתח ההיכל כשהוא פתוח. הרשב"א (שבועות טז, א) כותב, שדין זה נאמר דווקא בשעה שההיכל בנוי, אך כשאינו בנוי אין דין שכזה. כמו כן, לדעת רוב הראשונים (רש"י, ר' אליקים ועוד), דין זה נוהג רק בשלמים, וממילא, אינו מתייחס לקרבן פסח. לפיכך, בהיעדר היכל, אין בעיה בשחיטת הפסח, ככתוב: 'מקריבין אע"פ שאין בית' (עדויות ח, ו).

ב. יחוסי כהנים

כיום אין כהנים מיוחסים. לכתחילה ודאי שצריך לקחת לעבודת המזבח דוקא כהנים מיוחסים, וכן עשה עזרא, שסילק מעבודת הכהונה כהן שאינו מיוחס, ככתוב (עזרא ב, סב): "אַלֶּה בְּקִשׁוֹ כְּתָבָם הַמְתַּיְחָשִׁים וְלֹא נִמְצְאוּ וַיִּגְּאֻלוּ מִן הַכֹּהֲנִים".

למעשה, עזרא נהג כך כיוון שהיו לו כהנים מיוחסים. אולם, בהיעדר כהנים שכאלו, עבודת הקרבנות אינה בטלה, ומותר לקחת גם כהנים שאינם מיוחסים. זאת, מאחר והצורך ביחוס הינו מעלה מדרבנן, ואינו דין תורה (ראה על כך בהרחבה במאמרו של הרב זלמן קורן, מעלין בקודש כרך ח).

ג. טומאת הכהנים

כידוע, כיום כולנו טמאי מתים. מצב זה אינו דוחה את עבודת הפסח, שכן, הלכה היא, ש'טומאה דחוייה בציבור' (יומא ו, ב - ז, א, ועוד). הלכה זו הינה הלכה פסוקה, ללא עוררין, וראה בפוסקים שדנו כבר בזאת.

⁵ תוס' במנחות (צה, א ד"ה תצא) כותבים, שפתיחת דלתות ההיכל בקרבן תמיד הינם למצווה בעלמא ולא לעיכובא, ולא כשלמים שבהם זה לעיכובא. התוספות ישנים ביומא (כט, א ד"ה תצא) כותבים שדין זה מדרבנן בלבד ולא מהתורה.

ד. קידוש ידיים ורגליים

על הכהנים לקדש ידיהם ורגליהם לפני העבודה. ב'מכון המקדש' יש כיוור כשר לעבודה, וניתן להשתמש בו. יש להניח את הכיוור במקומו - בין האולם למזבח.

ה. ברכות

לפני השחיטה יש לברך על השחיטה, ולפני אכילת בשר הקרבן יש לברך 'לאכול קרבן פסח'.

ו. מספר המשתתפים

כידוע, את קרבן הפסח מקריבים בשלוש כתות. מספר המשתתפים המינימלי לכת הוא שלושים איש, ומספר סך כל המשתתפים המינימלי בכל שלושת הכתות, צריך להיות לכתחילה לא פחות מחמישים איש. לפיכך, לכת הראשונה צריכים שלושים איש. בכת השנייה, עשרה אנשים חדשים מתווספים (במקום עשרה שעוזבים), ובכת השלישית שוב עשרה חדשים מצטרפים, כך שסך הכל הקריבו חמישים איש את קרבן הפסח⁶.

ז. בעלי תפקידים

לשם הקרבת קרבן הפסח נדרש שוחט מומחה, אפשר ישראל, אשר ישחט את הקרבן. גם הפשטת הבהמה והוצאת חלביה יכולה להיעשות על ידי אותו שוחט, ובתנאי שיהיה מנקר מומחה. כהן צריך לקבל את הדם, להוליכו, ולזרוק את דמו, כך שבסופו של דבר אין הכרח להשתמש ביותר מכהן אחד.

ח. אמירת הלל

בזמן שחיטת הפסח צריכים הלוויים לשיר. בשירה זו צריכים להשתתף לא פחות משנים עשר לוויים (ערכין יג, ב), אולם אין זה מעכב. למעשה, ניתן להקטיר את קרבן הפסח גם ללא אמירת הלל.

⁶ נאמר בתורה: "ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל", ומכאן שהפסח נשחט בשלוש כתות, וראה רמב"ם, הלכות קרבן פסח פ"א הלכות ט-יא.

רשימת רבנים ואישים שהשתתפו בדיונים על קרבן פסח תשס"ז

הרב עדין שטינזלץ- נשיא הסנהדרין , הרב יואל שורץ- אב בית דין ,
הרב ישראל אריאל- אב בית דין
הרב צבי עידאן , הרב ישעיהו הולנדר , הרב דב שטיין, הרב ישי באבד,
הרב מאיר יעקב הלוי חקק, הרב פנחס אנגל, הרב דב בן שור, הרב אליהו
ש"ץ, הרב עזרא טפר, הרב יוסף אלבוים, הרב אביחי רחימי, הרב שמשון
אלבוים, הרב יהודה דרעי
ר' גדעון חרל"פ, ר' ברוך בן יוסף, ר' משה לבל, ר' הלל ויס, ר' מרדכי
כסלו, ר' אמנון חבר, ר' דניאל מיכלסון.

תכנית כללית מעשית לקראת ההכנה להקרבת קרבן פסח תשס"ז

להלן תוכנית מעשית להקרבת קרבן פסח בזמן הזה. התוכנית מתייחסת לחלק מן הדברים המוטלים על בית הדין לסדר ולארגן, כדי להקל ולאפשר את מהלך החיים התקין בירושלים בחג, לאור מליוני עולי הרגל הפקדים אותה.

מינהלת הקרבת קרבן פסח

על המינהלת יהיה מוטל ריכוז הפעולות הנדרשות לקיום הקרבת קרבן פסח כהלכתו. ככל שתתאפשר ההקרבה על ידי השלטונות ובהסכמת אחדים מגדולי התורה הידועים שמחוץ לסנהדרין.

וועדת היגוי הלכתית

הוועדה תורכב מגדולי תורה ומתלמידי חכמים המומחים במקצועות התורה השונים.

הוועדה תקים מרכז למידע הלכתי בכל התחומים המיוחדים לחג ולהקרבת הפסח.

הוועדה תפרסם חוברת ובה הנחיות הלכתיות בקצרה למצוות החג השונות.

בחוברת יובאו הברכות הנהוגות בעת השחיטה ובעת ההקרבה והאכילה. בפני הוועדה יובאו שאלות הנוגעות לכלל הציבור וצריכות הכרעה הלכתית.

בין השאלות שיידונו :

הנהגת השיטה הנהוגה בזמן הבית, שכל בית בירושלים המקודשת פתוח לסועדים מבין עולי הרגל.

יידונו החומרות שנהגו ישראל בפסח, שיש בהן כדי לעכב את הקרבת קרבן פסח ואכילתו בחבורה.

תינתן הדרכה לציבור כיצד יש לנהוג באשר למוצרי המזון השונים מתוצרת פרטית ותעשייתית.

ינתן הכשר מוסדר למלונות למרכולים ומרכזי קניות, ויופקדו מדריכי כשרות וטהרה על המוצרים השונים.

תינתנה הנחיות מתאימות לבודקי מומים בבקר ובצאן.
כן ינתנו הנחיות לשוחטים ומנקרים, באשר לחלב וגיד הנשה של
הקרבות.

הסעות

ייקבע מרכז היסעים ארצי אשר יטפל בסדרי התחבורה הארצית
והתחבורה בירושלים. פרסום דרכי כניסה עיקריות ומשניות לירושלים.
קביעת מגרשים ציבוריים ופרטיים למגרשי חניה.
הסעה ציבורית ממגרשי החניה לכיוון הר הבית.
מגרשי חנייה מיוחדים לנכים עם הסעה מוסדרת להר הבית.
כרטיסי נסיעה חינם ברכבת ובהסעה הציבורית לאלמנות, יתומים
וקשישים.

טבילה ומקוואות

המקוואות בירושלים יהיו פתוחים עשרים וארבע שעות ביממה.
יוקצו מקוואות לנשים ומקוואות לגברים.
יוכנו מקוואות מיוחדים בקרבת המעיינות סביב ירושלים לשם מי שיש
חשש שהוא טמא זב.
מעין השילוח, מעיינות מוצא, המעיין בסטף, בעין חמד ועוד.
יוסדרו מקלחות וחומרי ניקוי.
יוסדרו הסעות למעיינות וחזרה העירה.
על העולים להר הבית להכין לבוש שנטהר במקווה ומראה מכובד כיאה
למעמד.
יצרני הבגדים יקפידו על צניעות הבגדים מבחינת ההופעה החיצונית.
הבגדים ייעשו באופן המוסיף כבוד אך תוך הימנעות מהפרזה בפאר
מיותר.

תנורי פסחים

המנהלת תרכוש תנורי פסחים ויוכנו בהם שפודי עץ מתאימים לצליית
כבש שלם, על ראשו על כרעיו ועל קרבו.

צבא

כוננות הצבא תימשך תוך הקצאת כוחות הכרחית לכוננות. חופשת פסח תינתן למרבית החיילים והשוטרים להשתתפות בהקרבת קרבן פסח, זאת, מתוך אמונה שלימה בדבר ה' בתורתו: 'ולא יחמוד איש את ארצך בהעלותך ליראות את פני ה' אלוקיך שלש פעמים בשנה'.

משטרה

הכוונת תנועה בדרכי הארץ ובירושלים. ייקבע נתיב אחד ליציאה מן העיר לצרכי חירום. השוטרים ואנשי כוחות הבטחון יפקחו על תנועת העולים להר. השוטרים ישתתפו בהקרבת הפסח עם הכת השלישית.

בתי מלון

תעודות כשרות ינתנו על פי שיטה חדשה, תוך מתן עדיפות לנאמנות אישית של בעלי המלון. ינתנו הנחיות למלונות, להנהיג מחיר עממי בכל בתי המלון בעיר. יקבעו סידורי לינה לאוכלים קרבן פסח צריכים להיות בתוך העיר המקודשת.

כל הזכויות שמורות לסנהדרין ולמוציא לאור

www.thesanhedrin.org

תגובות והזמנות : webmaster@thesanhedrin.org

אתר לרישום לקרבן פסח www.korbanpesach.org

התמונות באדיבות מכון המקדש

הפקה : שמואל בן חמו www.otzma1.blogspot.com

ניסן תשס"ז

